

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 20 juli 2023
ONS KENMERK 1351205
BEHANDELD DOOR P. Defferding
TELEFOON (035) 629 2556
BIJLAGEN 1
BETREFT Manifest demonstratierecht

Geachte gemeenteraadsleden,

Begin 2023 werd ik door uw raad geattendeerd op de activiteiten van Amnesty International, die de mensenrechten, het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht om te demonstreren onder de aandacht brachten. Amnesty International heeft een manifest opgesteld waarin gemeenten worden opgeroepen om mensenrechten te respecteren en het demonstratierecht te beschermen. Ik heb toegezegd dit initiatief van Amnesty International te onderzoeken en ik breng u middels deze brief op de hoogte van de voortgang.

Op 18 januari 2023 hebben we ambtelijk contact met Amnesty International opgenomen en hebben we afgesproken om in een bijeenkomst verder te praten over de implicaties van het manifest. Op 10 mei 2023 vond deze bijeenkomst plaats op het kantoor van Amnesty International. Tijdens deze bijeenkomst is gesproken over hoe Amnesty International tegen demonstraties in Nederland aankijkt en welke uitdagingen dit met zich meebrengt in relatie tot grondrechten, mensenrechten en openbare orde en veiligheid. Een conclusie van de bijeenkomst was dat we vanuit beide perspectieven mogelijkheden zagen om te leren en onze aanpak van demonstraties in Hilversum verder te verbeteren. Daarbij werd ook vastgesteld dat de werkwijze die we in Hilversum hanteren grotendeels voldoet aan de geldende wetten en normen.

Vervolgens vond op 19 juni 2023 een gesprek plaats op het raadhuis, waarbij ik als portefeuillehouder samen met een afvaardiging van Amnesty International het ambtelijke gesprek voortzette. We hebben opnieuw gekeken naar de belangen met betrekking tot mensenrechten, demonstratierecht, vrijheid van meningsuiting en openbare orde en veiligheid, en we hebben gekeken naar de mogelijkheid voor Hilversum om het manifest te omarmen. Inmiddels hebben zowel de gemeente Utrecht als de gemeente Eindhoven het manifest ondertekend. Het is belangrijk om te benadrukken dat de gemeenteraden van Utrecht en Eindhoven het belang hebben erkend om als gemeente uit te spreken dat mensenrechten en het demonstratierecht gerespecteerd moeten worden. Als burgemeester hecht ik hier ook groot belang aan, evenals aan het voorkomen van verstoringen van de openbare orde en ernstige wanordelijkheden tijdens demonstraties.

Het manifest demonstratierecht van Amnesty International is geen middel om de gemeente of het gemeentebestuur ter verantwoording te roepen na een optreden tijdens een demonstratie, maar

het is een hulpmiddel om onze voorbereidingen en inzet kritisch te blijven bekijken en te blijven evalueren. Amnesty International is bereid om vanuit hun visie bij te dragen aan dit proces.

Het manifest demonstratierecht is ook besproken in de veiligheidsdriehoek met de politiechef en de gebiedsofficier van justitie. Vanuit dit gesprek zijn er geen bezwaren naar voren gekomen om het manifest te omarmen.

Met deze burgemeestersbrief bent u geïnformeerd over stand van zaken op dit onderwerp, voordat ik na het zomerreces namens de gemeente Hilversum het manifest zal ondertekenen.

Hoogachtend,
de burgemeester van Hilversum

dr. ir. G.M. van den Top

Demonstreren: een recht voor iedereen

Demonstreren: een recht voor iedereen

Demonstreren is een mensenrecht. Het recht om te demonstreren staat wereldwijd onder druk. Ook in Nederland.

Amnesty wil dat iedereen in Nederland ongehinderd kan demonstreren. Want demonstreren is een recht, geen gunst. Demonstreren is voor mensen een belangrijke manier om te laten zien wat ze vinden van bepaalde ontwikkelingen in de maatschappij. Mensen die vreedzaam demonstreren willen een bijdrage leveren aan oplossingen voor maatschappelijke problemen. Zij moeten dan ook niet gezien worden als lastposten of een veiligheidsrisico. Landelijke en lokale overheden moeten zich tot het uiterste inspannen om demonstraties te faciliteren en te beschermen. Op dat gebied valt er nog een hoop te winnen.

Het demonstratierecht is ontzettend belangrijk in een democratie. Dat vinden ook veel burgemeesters en politici. Toch werden in de afgelopen jaren diverse demonstraties onterecht verboden of ingeperkt. Burgemeesters beperkten demonstraties uit vrees voor ongeregelde heden, of vanwege overlast voor omstanders, winkelend publiek of het verkeer. Een demonstratie mag enige hinder veroorzaken. Regelmatig worden mensen die vreedzaam demonstreren en niks verkeerd doen toch aangehouden door de politie. Of ze moeten zonder enige reden hun ID laten zien. Ook wordt niet iedereen gelijk behandeld. Allemaal zaken die het demonstreren onnodig moeilijk maken. En die er misschien voor zorgen dat mensen er een volgende keer wel twee keer over nadenken voor ze weer meedoen aan een demonstratie.

Manifest Demonstratierecht

Amnesty International roept gemeenten op om de mensenrechten te respecteren en het demonstratierecht te beschermen. De gemeente moet demonstraties zoveel mogelijk ruimte bieden en ze beschermen tegen bedreiging en geweld door anderen. Het demonstratierecht beschermt ook demonstraties die aanstoot of enige overlast geven. Daarom vragen we gemeenten het Manifest Demonstratierecht te ondertekenen.

Wanneer twee of meer mensen in het openbaar hun mening uiten, spreken we van een demonstratie. Iedereen heeft het recht om daarvoor bij elkaar te komen. Dit is vastgelegd in artikel 21 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, in artikel 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten voor de Mens, én in artikel 9 van de Nederlandse Grondwet. Hoe de lokale overheid uitvoering moet geven aan dit grondrecht staat in de Wet openbare manifestaties.

Het ideaalbeeld voor onze gemeente

Demonstratierecht is een mensenrecht

De burgemeester ziet demonstraties niet primair als een veiligheidsrisico, maar als de uitoefening van een mensenrecht. De burgemeester spant zich maximaal in om dit recht te beschermen en te faciliteren. De burgemeester is terughoudend bij het opleggen van beperkingen. Hierdoor kan iedereen in de gemeente demonstreren zonder daarbij op onnodige barrières te stuiten.

De kennisgevingsprocedure - een open dialoog

De gemeente nodigt demonstranten uit om hun demonstratie aan te melden aan de hand van een laagdrempelige kennisgevingsprocedure. Ze vraagt geen onnodige informatie op en creëert de optimale omstandigheden voor een gelijkwaardig en open gesprek. Beide partijen kunnen zich goed voorbereiden, wat de kans vergroot op een soepel verloop van de demonstratie. Uitgangspunt is dat de demonstratie vreedzaam is.

De gemeente behandelt alle demonstraties en organisatoren gelijk en neutraal.

De gemeente heeft getrainde medewerkers die goed op de hoogte zijn van het demonstratierecht. Zij zijn beschikbaar voor overleg met en ondersteuning van organisatoren van demonstraties.

Maximale ruimte voor vreedzame demonstraties

De burgemeester kondigt alleen een noodbevel ter beëindiging van een demonstratie af als er sprake is van ernstige wanordelijkheden of (de vrees voor het ontstaan van) een ramp, en er bovendien onvoldoende politie beschikbaar is om dit gevaar af te wenden. De gemeenteraad toetst de beslissing van de burgemeester.

Politie vraagt niet om het ID van vreedzame demonstranten. De politie treedt zichtbaar en proactief op tegen de (mogelijke) dreiging van geweld van een vijandig publiek, om zodoende de demonstratie te beschermen.

De politie staat onder gezag van de burgemeester en beperkt of beëindigt niet zelfstandig een demonstratie.

Wil jouw gemeente het Manifest ondertekenen? Neem dan contact met ons op via demonstreren@amnesty.nl.

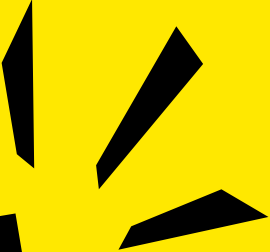
Manifest

demonstratierecht

Gemeente

Wij willen dat iedereen die in onze gemeente wil demonstreren, gebruik kan maken van het demonstratierecht. Als gemeente zorgen wij ervoor dat de regels en de praktijk in lijn zijn met de mensenrechten. Dat betekent concreet:

1. de termijn en aanmeldprocedures voor de kennisgeving zijn **laagdrempelig** en toegankelijk voor iedereen;
 2. de kennisgeving is het startpunt voor een **open dialoog**. De wensen van de demonstranten/organisatie staan hierbij zoveel mogelijk voorop;
 3. elke demonstratie is **anders**. De gemeente beoordeelt elke demonstratie apart;
 4. de gemeente spant zich in om **elke demonstratie** mogelijk te maken. Ook als deze niet of te laat is aangemeld. Geen kennisgeving, of een te late kennisgeving, is nooit de reden om een demonstratie te beperken, laat staan te verbieden;
 5. de gemeente legt **alleen** beperkingen op die strikt noodzakelijk zijn voor de openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen;
 6. de burgemeester motiveert eventuele voorschriften **tijdig**;
 7. de burgemeester geeft alleen in zeer **uitzonderlijke situaties** een noodbevel af;
 8. de politie beschermt elke **vreedzame demonstratie**;
 9. na afloop van een demonstratie gaat de gemeente met alle betrokkenen in gesprek om het verloop te **evalueren** en te kijken waar het beter kan;
 10. de gemeenteraad **evalueert** het gevoerde beleid rond demonstraties;
 11. medewerkers van de gemeente, inclusief de politie, zijn goed op de hoogte van de **mensenrechten** en wettelijke kaders van het **demonstratierecht**.
- De gemeente staat open om over deze punten **in gesprek** te blijven.
- Getekend door de burgemeester
.....
- Getekend namens de gemeenteraad
.....

RIGHT TO PROTEST

Doe mee op amnesty.nl/demonstratierecht

AMNESTY
INTERNATIONAL

**RIGHT
TO PROTEST**